

УДК 346.1

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.05.49>

ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ РЕЗИДЕНТА ДІЯ СІТІ

Осінська О.А.,
аспірантка,

ДУ «Інститут економіко-правових досліджень
імені В.К. Макутова НАН України»

ORCID: 0009-0005-3783-904X

e-mail: helena2300@gmail.com

Осінська О.А. Господарсько-правове регулювання діяльності резидента Дія Сіті.

Стаття присвячена дослідженню особливостей господарсько-правового забезпечення діяльності підприємства яке є резидентом Дія Сіті. На підставі проведеного аналізу зроблено висновки, що в умовах цифрової економіки можуть існувати господарські системи в яких наявні внутрішньосистемні організаційні господарські правовідносини та внутрішньогосподарські правовідносини. У внутрішньосистемних організаційних господарських відносинах їх учасники є юридично рівними, тому управління у формі координації всередині системи буде реалізовуватись на основі економічного панування, яке забезпечує взаємовигідну взаємодію між учасниками цієї системи. Резидент Дія Сіті, створений у формі товариства з обмеженою або з додатковою відповідальністю на основі господарського договору може передати повноваження виконавчого органу іншій юридичній особі. Статутом резидента Дія Сіті доцільно найбільш повно визначити вимоги до такої юридичної особи. Договір на виконання повноважень виконавчого органу резидента Дія Сіті має містити такі істотні умови: предмет, ціна, строк дії договору, фінансово-економічні показники, які мають бути досягнуті резидентом Дія Сіті в результаті управління, строки їх досягнення, умови про контроль та звітність, підстави для дострокового розірвання договору. Перед укладенням договору про передачу повноважень виконавчого органу резидента Дія Сіті для дотримання правового господарського порядку на підставі попереднього договору сторонам доцільно організувати проведення взаємних перевірок: аудиторської, комплаєнсу, дью ділідженсу тощо. На підставі господарського договору аутсорсингу, в тому числі договору ІТ-аутсорсингу резидент Дія Сіті може залучати у власну господарську систему професійні, вузькоспеціалізовані компанії. Така ознака аутсорсингу як довготривалість відносин між сторонами у цих відносинах буде факультативною, оскільки вони можуть

виникати для реалізації певного проекту. Цифровізація дозволяє підприємству перейти від таких організаційних форм як управління, регулювання, контроль переважно до координації, адже при цифровізації підприємством створюються цифрові структурні підрозділи та цифрові керівні органи, а основою стають цифрові (віртуальних) робочі місця.

Ключові слова: цифровізація, господарська система, внутрішньосистемні організаційно-господарські відносини, внутрішньогосподарські відносини, господарський договір, цифрове робоче місце, резидент Дія Сіті.

Osinska O.A. Economic and legal regulation of resident activities of Diya City.

The article is devoted to the study of the peculiarities of economic and legal support for the activity of an enterprise that is a resident of Diya City. Based on the analysis, it was concluded that in the conditions of the digital economy there can be economic systems in which there are intra-system organizational economic legal relations and intra-economic legal relations. In intra-system organizational economic relations, their participants are legally equal, therefore management in the form of coordination within the system will be implemented on the basis of economic dominance, which ensures mutually beneficial interaction between the participants of this system. A resident of Diya City, created in the form of a company with limited or additional liability on the basis of an economic contract, can transfer the powers of the executive body to another legal entity. It is expedient to define the requirements for such a legal entity as fully as possible in the Diya City resident statute. The contract for the performance of the powers of the executive body of the resident of Diya City must contain the following essential conditions: subject, price, term of the contract, financial and economic indicators that must be achieved by the resident of Diya City as a result of management, deadlines for their achievement, conditions for control

and reporting, grounds for early termination of the contract. Before concluding an agreement on the transfer of powers to the executive body of the resident of Diya City to comply with the legal economic order on the basis of the previous agreement, it is advisable for the parties to organize mutual checks: audit, compliance, due diligence, etc. On the basis of an economic outsourcing contract, including an IT outsourcing contract, a resident of Diya City can involve professional, highly specialized companies in his own economic system. Such a feature of outsourcing as the duration of the relationship between the parties in this relationship will be optional, as it may arise for the implementation of a certain project. Digitization allows the enterprise to move from such organizational forms as management, regulation, control mainly to coordination, because with digitalization, the enterprise creates digital structural units and digital management bodies, and digital (virtual) workplaces become the basis.

Key words: digitization, economic system, intra-system organizational and economic relations, intra-economic relations, economic contract, digital workplace, Diya City resident.

Постановка проблеми. Активний розвиток цифровізації вітчизняної економіки призводить до виникнення не тільки нових об'єктів але і нових суб'єктів, які здійснюють господарську діяльність на цьому інформаційно-комунікаційному ринку, заснованому на інтернет технологіях (віртуальні корпорації, віртуальні підприємства, цифрові платформи, підприємства які є резидентами Дія Сіті). Інтернет дозволяє забезпечити зв'язок між всіма учасниками та структурними підрозділами таких суб'єктів господарювання навіть на значній відстані та на цій основі створити нові операційні та бізнес моделі для бізнесу, що забезпечує сталість розвитку та адаптивні можливості підприємства навіть у несприятливих умовах війни. Створення нових бізнес та операційних моделей на основі цифрових технологій призводить до зміни у господарських відносинах.

Незважаючи на те, що навіть в умовах широкомасштабної військової агресії в Україні проводиться активна державна політика цифровізації економіки та її правового забезпечення, проблемні питання в регулюванні відносин у сфері цифрової економіки залишаються. Наприклад, одні з учасників цифрової економіки взагалі не передбачені як такі безпосередньо у нормативно-правових актах (віртуальні підприємства), а інші хоча і прямо передбачені у нормативно-правових актах (підприємства-резиденти Дія Сіті), але не всі питання щодо їх діяльності врегульовані повною мірою. Тому опрацювання проблемних питань щодо правового забезпе-

чення функціонування підприємств, що є резидентами Дія Сіті є актуальним.

Стан опрацювання проблеми. Питання правового забезпечення діяльності таких учасників цифрової економіки як віртуальні організації, віртуальні підприємства, цифрові платформи досліджено такими науковцями як О.М. Вінник, В.Г. Олюха, О.С. Орлова, Б.С. Тетерятник, О.В. Шаповалова; питанням розвитку господарських правовідносин присвятили свої наукові праці вітчизняні вчені О.А. Беяневич, А.Г. Бобкова, О.П. Віхров, С.О. Віхров, А.М. Захарченко, М.П. Руденко, В.С. Щербина; напрямки розвитку правового регулювання діяльності резидентів Дія Сіті розкрили Н.Є. Гейко, Д.О. Захарчук, К.О. Калаченкова, Ю.О. Саєнко, С.М. Тарасюк, В.О. Тімашов, Л.В. Фокша. Проте належної уваги питанням господарсько-правового забезпечення діяльності підприємств, які є резидентами Дія належної уваги не приділялась.

Метою статті є визначення особливостей господарсько-правового забезпечення діяльності підприємства яке є резидентом Дія Сіті.

Виклад основного матеріалу. Цифровізація економіки є тим фактором, який спричиняє зміни у багатьох напрямках, один з яких – розповсюдження систем, побудованих на горизонтальних зв'язках між її рівноправними учасниками, на що звертається увага у філософських працях, присвячених аналізу впливу на суспільство процесів цифровізації. «Мережеві організації нового покоління, що користуються технологіями та алгоритмами, суттєво знижують величезну ієрархічну систему менеджерів (або фірм постачальників).» [1, с. 97-98]. О.П. Антипова, окреслюючи феномен цифровізації суспільства як підвалини сучасної економіки, звертає увагу на те, що «комунікації стають гетерогенними: вертикальна, ієрархічна комунікація втрачає актуальність, відбувається перехід до мережевої структури комунікації» [2, с. 96]. Не важко побачити, що у контексті господарського права вищенаведені системи можуть розглядатись як господарські системи з горизонтальним зв'язками між її учасниками.

Теорія господарських систем розроблялась у радянські часи. Наприклад, Л.Я. Пилипенко, аналізуючи правовідносини, які складаються всередині виробничого об'єднання вказував, що в ньому можуть існувати вертикальні відносини між підпорядкованими суб'єктами та горизонтальні відносини, між непідпорядкованими суб'єктами, учасниками виробничого об'єднання. [3, с. 276-296]. В умовах ринкової економіки існування внутрішньосистемних господарських зобов'язань всередині господарських систем між їх учасниками (суб'єктами господарювання) та між ними та центрами господарських систем підтримують О.П. Віхров та С.О. Віхров

[4, с. 56]. Можливість існування організаційно-господарських відносин між суб'єктами які не підпорядковані один одному у зовнішніх відносинах детально обґрунтувала у своїй монографії О.А. Беяневич. Нею зроблено слушний висновок про те, що у складі організаційно-господарських відносин мають бути виділені не тільки організаційні субординаційні відносини, які побудовані на підпорядкуванні, але і організаційні координаційні відносини, засновані на засадах формальної рівності [5, с. 410–417]. А.Г. Бобкова та А.М. Захарченко вказують, що у організаційно-господарських відносинах суб'єкт господарювання «або перебуває у підпорядкуванні суб'єкта організаційно-господарських повноважень, або іншим чином залежить від рішень і дій суб'єкта організаційно-господарських повноважень, не перебуваючи при цьому в його підпорядкуванні.» [6, с. 67].

Таким чином, в умовах цифрової економіки можуть існувати господарські системи в яких наявні внутрішньосистемні організаційні господарські відносини. Оскільки їх учасники є формально рівними, то управління у формі координації всередині системи буде реалізовуватись на основі економічної влади, оскільки навіть у такій горизонтальній системі має бути «центр» який організовує взаємодію між учасниками цієї системи. Тому договір буде доцільним правовим засобом опосередкування відносин між учасниками такої системи.

На можливість економічного панування при збереженні юридичної рівності вказується вченими-господарниками. Наприклад, Д.В. Задихайло влучно пише, що економічна влада «виявляє себе в процесі концентрації економічних активів у визначених законодавством організаційно-правових формах, коли господарська організація за рахунок створення ринкових переваг отримує можливість суттєво впливати на економічну поведінку контрагентів, інших суб'єктів економічної системи, на стан макроекономічної рівноваги з метою реалізації власної стратегії розвитку, в тому числі й через конфлікт з іншими носіями економічної влади.» [7, с. 167]. Я.О. Менів вказує, що «економічна влада бізнесу передбачає наявність організаційних форм, що дозволяють контролювати господарські процеси та розширювати зону свого впливу.» [8, с. 54].

Внутрішньосистемні організаційні господарські відносини можуть виникати внаслідок реалізації підприємством, яке є резидентом Дія Сіті, повноважень, наданих законодавцем. Законом України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» № 1667-IX від 15.07.2021 року встановлено, що «правовий режим Дія Сіті - сукупність правових норм, якими визначаються права та обов'язки особи, що виника-

ють, змінюються та припиняються у зв'язку із зверненням про набуття, набуттям та втратою статусу резидента Дія Сіті, а також особливості регулювання відносин за участю резидента Дія Сіті і щодо участі у його статутному капіталі» (п. 9 ст. 1 Закону).

Відповідно до ч. 3 ст. 64 ГК України організаційна структура підприємства, яке є резидентом Дія Сіті, визначається ним самостійно з урахуванням положень Закону України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні». Відповідно до ч. 1 ст. 33 вказаного Закону, статутом резидента Дія Сіті – товариства з обмеженою або з додатковою відповідальністю може бути встановлено, що повноваження виконавчого органу такого резидента Дія Сіті виконує юридична особа, зареєстрована за законодавством України (особа, яка здійснює функції управління). Статут такого резидента Дія Сіті може містити вимоги, що застосовуються до особи, яка здійснює функції управління ним. Взагалі запровадження інституту управляючої організації, яка по суті виступає як одноосібний виконавчий орган товариства є новелою для вітчизняної правової системи, що можна вітати.

Як справедливо вказують О.П. Подцерковний та В.Г. Олюха, статут є локальним правовим актом, а тому він має відповідати закону, адже «співвідношення закону та статуту ґрунтується на подібних підставах, як і співвідношення закону із нормативно-правовими актами нижчої юридичної сили» [9, с. 90]. Тому у статуті доцільно встановити вимоги, що застосовуються до особи, яка буде здійснює функції управління. Бачиться, що такими можуть бути вимоги щодо організаційно-правової форми такого суб'єкта, розміру його статутного капіталу, ділової репутації, доброчесності ведення господарської діяльності, наявності відповідних спеціалістів у штаті підприємства тощо. Втім якщо такі вимоги у статуті товариства будуть відсутні, необхідно буде провести загальні збори учасників резидента Дія Сіті, на яких має відбутись затвердження вимог до юридичної особи якій передаються функції управління.

Обов'язковим є прийняття рішення загальними зборами учасників резидента Дія Сіті про укладення договору на передачу повноважень виконавчого органу резидента Дія Сіті юридичній особі та про затвердження умов цього договору (ч. 2 ст. 33 Закону). Законодавець не визначає які ж саме умови договору мають затвердити загальні збори, а тому це можуть бути як істотні, так і неістотні умови договору. Втім, видається, що обов'язково мають бути затверджені тільки істотні умови договору, адже тільки коли вони всі будуть узгоджені між сторонами договір буде укладеним. Певною проблемою є те, що законодавець не визначив істотні умови,

необхідні для даного виду договору. Враховуючи, що перелік істотних умов договору не має бути надмірно обтяжливим, доцільно встановити такі істотні умови: предмет, ціна, строк дії договору, фінансово-економічні показники, які мають бути досягнуті резидентом Дія Сіті в результаті здійснення управління, строки їх досягнення, умови про контроль та звітність, підстави для дострокового розірвання договору.

Перед укладенням договору про передачу повноважень виконавчого органу резидента Дія Сіті для дотримання правового господарського порядку на підставі попереднього договору сторонам доцільно організувати проведення взаємних перевірок: аудиторської, комплаєнсу, дью ділідженсу тощо. Забезпечення господарського правопорядку на рівні учасників цифрової економіки є особливо важливим з огляду на те, що право цифрової економіки перебуває на етапі становлення, внаслідок чого нормативно-правове регулювання не можливо визнати системним.

Після укладення договору мають бути проведені також реєстраційні процедури, спрямовані на фіксацію на державному рівні вищенаведених змін. Згідно з п. 13-1 ч. 2 ст. 9 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» № 755-IV від 15.05.2003 року в Єдиному державному реєстрі про юридичну особу, яка виконує повноваження виконавчого органу товариства містяться такі відомості, як найменування, місцезнаходження та ідентифікаційний код, а також відомості про представників юридичної особи, яка виконує повноваження виконавчого органу товариства, уповноважених діяти від імені товариства для резидента Дія Сіті.

Наступним напрямом, який дозволяє резиденту Дія Сіті створити господарську систему є залучення до виконання робіт та надання послуг за напрямами діяльності резидента Дія Сіті, визначеними відповідно до ч. 1 ст. 5 Закону України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» виконавців на підставі договору аутсорсингу, в тому числі договору ІТ-аутсорсингу. Договір аутсорсингу дозволяє залучати у господарську систему професійні, вузькоспеціалізовані компанії в тому числі з-за кордону. Специфіка такого договору для резидента Дія Сіті буде полягати в тому, що тут така ознака як довготривалість відносин між сторонами буде факультативною, оскільки такі відносини можуть виникати для реалізації певного проекту і після цього вони можуть припинитись. Договір аутсорсингу відноситься до господарсько-правових договорів. Додатковим аргументом на користь господарсько-правової природи договору аутсорсингу слугують положення Закону України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні», яким введено

поняття гіг-контракту, який за своїм характером є цивільно-правовим договором та який може полягати у виконанні спеціалістом в тому числі функцій певної посади, зокрема функцій головного інженера, відповідальної особи, яка організовує роботу, пов'язану із захистом персональних даних під час їх оброблення.

Між учасниками цієї системи виникатимуть внутрішньосистемні господарські відносини. Резидент Дія Сіті в такій системі горизонтальних відносин виступатиме «центром», який реалізує координацію діяльності рівноправних учасників господарської системи завдяки економічному пануванню. Також у цій господарській системі існують і внутрішньогосподарські організаційні відносини які трансформуються внаслідок цифровізації підприємства. А.Г. Бобкова та А.М. Захарченко слушно пишуть, що «внутрішніми організаційно-господарськими відносинами можуть вважатися й відносини між структурними підрозділами суб'єкта господарювання, та відносини суб'єкта господарювання з його структурними підрозділами, які виникають у процесі внутрішнього управління діяльністю цих підрозділів» [6, с. 71-72].

Бачиться, що внутрішньогосподарські організаційні правовідносини виникають: 1) між суб'єктом господарювання та його структурними підрозділами у процесі внутрішнього управління, регулювання та контролю за діяльністю цих підрозділів; 2) між структурними підрозділами суб'єкта господарювання у випадку існування ієрархічної побудови структурних підрозділів; 3) між його структурними підрозділами, які виникають у випадку відсутності між ними підпорядкування, але наявним є відносини координації їх діяльності; 4) між органами управління суб'єкта господарювання.

На трансформацію внутрішньогосподарських організаційних відносини підприємства, яке проводить цифровізацію значною мірою впливає високий рівень запровадження цифрових інноваційних технологій для реорганізації процесів управління виробничими, фінансовими, маркетинговими та іншими сферами діяльності підприємства, яке у кінцевому підсумку змінює бізнес-модель та операційну модель підприємства, цифровізує її у повному обсязі. Тому цифровізація дозволяє підприємству перейти від таких організаційних форм як управління, регулювання, контроль переважно до координації, адже при цифровізації підприємством створюються цифрові структурні підрозділи та цифрові керівні органи, а основою стають цифрові (віртуальних) робочі місця.

Одним із напрямків, який впливає на трансформацію організаційних внутрішньогосподарських правовідносин є запровадження цифрових (віртуальних) робочих місць, що дозволяє під-

приємству створити гнучку організаційну структуру. Цифрове робоче місце у такій парадигмі стає основною первинною ланкою у структурі підприємства. Працівник в таких умовах у цифровому підприємстві є скоріше партнером, який працює у автономному режимі, без жорсткої прив'язки до правил внутрішнього трудового розпорядку підприємства та може не входити до жодного структурного підрозділу цифрового підприємства, виступаючи як певна автономна одиниця. В той же час, у нормативно-правових актах на дається чіткого визначення цифрового робочого місця.

Поняття цифрового робочого місця запропоновано у «Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки», яка затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 року № 67-р. Відповідно до цього нормативно-правового акту «цифрове робоче місце – віртуальний еквівалент фізичного робочого місця, котрий вимагає належної організації, користування та управління, оскільки воно має стати запорукою підвищеної ефективності працівників та створення для них більш сприятливих умов праці». Таке визначення бачиться не зовсім вірним з огляду на те, що у вказаному підзаконному нормативно-правовому акті не врахована різниця між цифровим та віртуальним робочими місцями, адже цифрове робоче місце може бути створено як безпосередньо на території підприємства, так і поза його місцем розташування, а віртуальне функціонує тільки у віддаленому режимі. Відтак, цифрове робоче місце – це робоче місце яке функціонує на основі застосування цифрових технологій, платформ, чат-ботів, штучного інтелекту, системи комп'ютерного зору та інтернету, є основною первинною ланкою і дозволяє створити гнучку організаційну структуру на основі партнерських відносин між працівником та підприємством.

У підзаконних нормативно-правових актах України використовується не тільки термін цифровізація, але і діджиталізація. Наприклад, пунктом 7 Указу Президента України «Питання Національної ради з відновлення України від наслідків війни» від 21.04.2022 року № 266/2022 встановлено, що при Національній раді з відновлення України від наслідків війни утворюються робочі групи, зокрема з питань діджиталізації. Аналіз цієї норми дозволяє зробити висновок про те, що цей термін використано у значенні цифровізація. Разом з тим, у економічній науковій літературі можемо зустріти використання цього терміну у смислового значенні оцифрування. Наприклад, Л.О. Лігоненко, А.В. Хріпко, А.О. Доманський досліджуючи стратегії діджиталізації в бізнес-організаціях переклали з англійської

«digitalization» як оцифрування [10, с. 21]. М.І. Діба, Ю.О. Гернего вказують, що «діджиталізація – це інформація, а саме – оцифрування значних обсягів знань і даних, що зумовлює якісні зміни в поведінці суб'єктів господарювання» [11, с. 52]. За такого підходу цифровізація підприємства і оцифрування виступатимуть як однакові явища, але це не так, оскільки оцифрування це лише перший етап цифровізації підприємства.

Висновки. В умовах цифрової економіки можуть існувати господарські системи в яких наявні внутрішньосистемні організаційні господарські правовідносини та внутрішньогосподарські правовідносини. У внутрішньосистемних організаційних господарських відносинах їх учасники є юридично рівними, тому управління у формі координації всередині системи буде реалізовуватись на основі економічного панування, яке забезпечує взаємовигідну взаємодію між учасниками цієї системи.

Резидент Дія Сіті, створений у формі товариства з обмеженою або з додатковою відповідальністю на основі господарського договору може передати повноваження виконавчого органу іншій юридичній особі. Статутом резидента Дія Сіті доцільно найбільш повно визначити вимоги до такої юридичної особи. Договір на виконання повноважень виконавчого органу резидента Дія Сіті має містити такі істотні умови: предмет, ціна, строк дії договору, фінансово-економічні показники, які мають бути досягнуті резидентом Дія Сіті в результаті управління, строки їх досягнення, умови про контроль та звітність, підстави для дострокового розірвання договору. На підставі господарського договору аутсорсингу, в тому числі договору ІТ-аутсорсингу резидент Дія Сіті може залучати у власну господарську систему професійні, вузькоспеціалізовані компанії. Така ознака аутсорсингу як довготривалість відносин між сторонами у цих відносинах буде факультативною, оскільки вони можуть виникати для реалізації певного проекту.

Цифровізація дозволяє підприємству перейти від таких організаційних форм як управління, регулювання, контроль переважно до координації, адже при цифровізації підприємством створюються цифрові структурні підрозділи та цифрові керівні органи, а основою стають цифрові (віртуальних) робочі місця. Цифрове робоче місце – це робоче місце яке функціонує на основі застосування цифрових технологій, платформ, чат-ботів, штучного інтелекту, системи комп'ютерного зору та інтернету, є основною первинною ланкою і дозволяє створити гнучку організаційну структуру на основі партнерських відносин між працівником та підприємством.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Воронкова В.Г., Нікітенко В.О. Філософія цифрової людини і цифрового суспільства: теорія і практика : монографія. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 460 с.
2. Антіпова О.А. Комунікативні характеристики сучасної культурної доби в контексті цифровізації. *Вісник НАУ. Серія: Філософія. Культурологія*. 2021. № 2 (34). С. 94–98.
3. Пилипенко Л.Я. Вибране. Київ : Освіта України, 2013. 504 с.
4. Віхров О.П., Віхров С.О. Про систематизацію господарських зобов'язань. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 3. С. 54–57.
5. Беяневич О.А. Господарське договірне право України (теоретичні аспекти) : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2006. 592 с.
6. Бобкова А.Г., Захарченко А.М. Види організаційно-господарських відносин. *Право України*. 2019. № 8. С. 65–80.
7. Задихайло Д.В. Економічна влада в контексті правового регулювання господарських відносин. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 4 (75). С. 163–171.
8. Менів Я.О. Особливості правового забезпечення діяльності господарських організацій великого бізнесу в Україні : монографія. Харків : Право, 2021. 200 с.
9. Подцерковний О.П., Олюха В.Г. Щодо правового значення статуту у сфері господарювання. *Юридичний вісник*. 2018. № 1. С. 87–91.
10. Лігоненко Л.О., Хріпко А.В., Доманський А.О. Зміст та механізм формування стратегії діджиталізації в бізнес-організаціях. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2018. № 22 (62). Т. 2. С. 20–24.
11. Диба М.І., Гернего Ю.О. Діджиталізація економіки: світовий досвід та можливості розвитку в Україні. *Фінанси України*. 2018. № 7. С. 50–63.